

BÀI 15

CÔNG DÂN VỚI MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẤP THIẾT CỦA NHÂN LOẠI

Bài học này sẽ giúp các em:

***Biết** được một số vấn đề cấp thiết của nhân loại hiện nay như: ô nhiễm môi trường, bùng nổ dân số, dịch bệnh hiểm nghèo.*

***Hiểu** được trách nhiệm của công dân – học sinh đối với các vấn đề cấp thiết của nhân loại.*

***Có thái độ và việc làm phù hợp** nhằm giải quyết những vấn đề cấp thiết của nhân loại.*

1. Ô nhiễm môi trường và trách nhiệm của công dân trong việc bảo vệ môi trường

a. Ô nhiễm môi trường

Môi trường bao gồm các yếu tố

tự nhiên

nhân tạo

có liên hệ mật thiết với nhau, bao quanh con người, ảnh hưởng tới đời sống, sản xuất của con người và tự nhiên.

Vd: đất , nước, khí quyển, tài nguyên...

Sông Sài Gòn uốn lượn bao quanh đô thị thành phố Hồ Chí Minh

Rừng ngập mặn Cần Giờ - lá phổi xanh của thành phố Hồ Chí Minh

Quá trình hoạt động của con người đã vi phạm nghiêm trọng các yếu tố cân bằng của tự nhiên liên tục và ngày càng nghiêm trọng.

Nhà máy sản xuất xả thải là hiểm họa của môi trường

Tài nguyên cạn kiệt do con người khai thác quá mức.

Hiện trường vụ 43,7ha rừng tự nhiên ở Bình Định bị “lâm tặc” xóa sổ.

Rác thải tràn lan khắp nơi.

Rác thải nhựa ngập các bãi biển Việt Nam – Việt Nam là 1 trong 4 quốc gia có lượng rác thải nhựa lớn nhất thế giới.

Trái đất nóng dần lên, khí hậu thay đổi.

Hồ dự trữ nước ngọt lớn nhất miền Tây cạn khô đáy

Trái đất nóng dần lên, khí hậu thay đổi.

Năm 2020 dự báo sẽ là một trong những năm nóng kỷ lục trên toàn cầu. Đây là dự báo của cơ quan Khí tượng Vương quốc Anh (Met office).

Nhiều hiện tượng thời tiết cực đoan thường xuyên xuất hiện phức tạp.

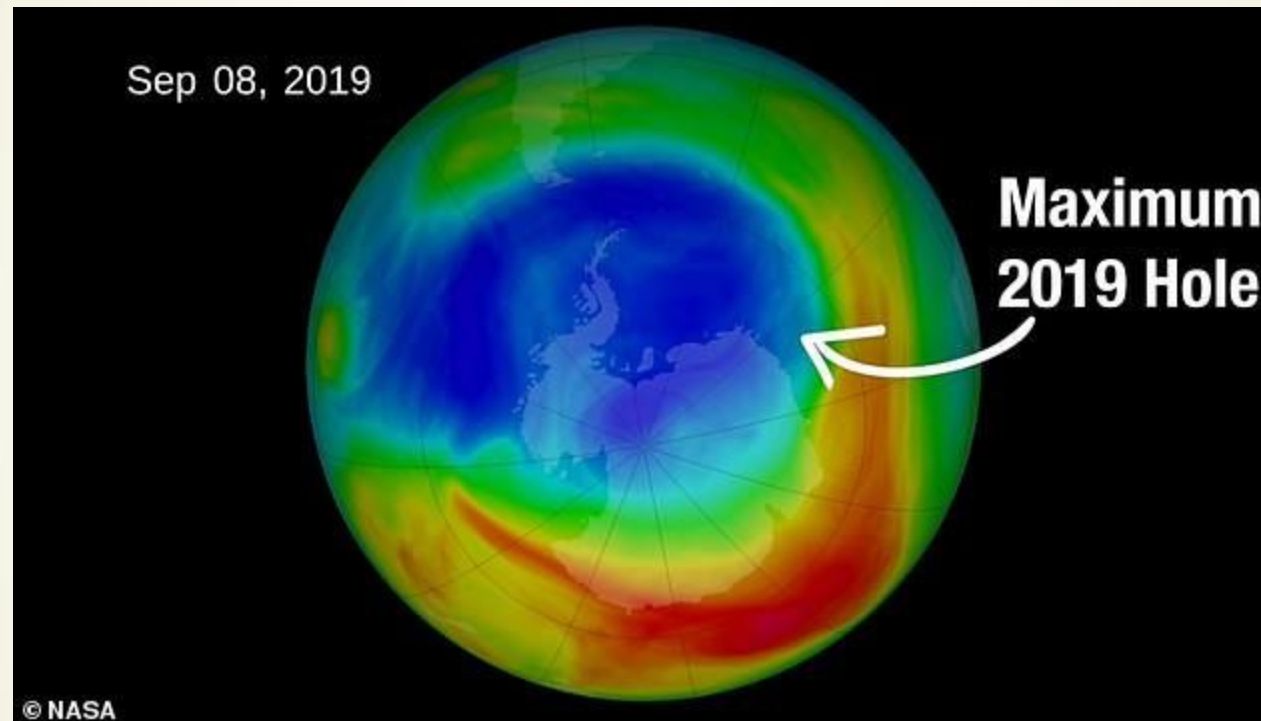
Cơn mưa đá và giông lốc lớn nhất trong lịch sử tàn phá nặng nề tỉnh Lào Cai giữa tháng 4/2020

Mưa lớn, bão lũ ập đến bất ngờ.

Trong khoảng 20 năm trở lại đây, những hiện tượng thời tiết cực đoan như hạn hán, ngập lụt, sạt lở, bão lũ có diễn biến ngày càng phức tạp

Tầng ozone bị chọc thủng.

Ô nhiễm môi trường là sự biến đổi các thành phần môi trường không phù hợp với tiêu chuẩn môi trường —————> gây ảnh hưởng xấu đến con người và sinh vật.

Do tình trạng chặt phá rừng ở Kenya, nguồn nước sạch ngày càng trở nên hiếm hoi khiến cho nhiều người, trong đó có cậu bé này, phải tiếp cận các nguồn nước ô nhiễm để thỏa cơn khát. Điều kiện này khiến cho nguy cơ mắc bệnh tả và các bệnh nhiệt đới khác tăng cao. Ảnh: Dharshie Wissah.

Bức ảnh này có tên "Vô hình", chụp lại khoảnh khắc một người đang tìm kiếm những thứ có thể bán được trong đống rác khổng lồ ở gần thủ đô Kathmandu của Nepal. Ảnh: Valerie Leonard.

Các nhà khoa học cảnh báo: nếu môi trường tiếp tục bị hủy hoại, con người sẽ có thể tự hủy diệt mình.

Tương lai của chúng ta sẽ là đây nếu chúng ta vẫn tiếp tục hủy hoại môi trường!

b. Trách nhiệm của công dân trong việc bảo vệ môi trường

Bảo vệ môi trường là làm thế nào để hoạt động của con người không phá vỡ các yếu tố cân bằng của tự nhiên.

“Công việc thầm lặng” được tác giả ghi lại tầm 2 giờ sáng 30/4/2018 – khi mọi người đang say giấc ngủ trong những ngày lễ – tại nhiều con phố của Thành phố Đồng Hới. Những người lao công thường bắt đầu công việc của họ từ 1 giờ sáng đến 7 giờ sáng, chiều từ 15 giờ đến 18 giờ mỗi ngày. Dù trời nóng hay những đêm đông giá rét công việc thầm lặng của họ vẫn đều như thoi đưa để hằng ngày chúng ta được đi trên những con phố sạch sẽ.”

Trách nhiệm của học sinh trong việc bảo vệ môi trường:

Giữ gìn vệ sinh trường, lớp, nơi công cộng.

Bảo vệ và sử dụng tiết kiệm tài nguyên thiên nhiên.

Tích cực tham gia những hoạt động vệ sinh môi trường.

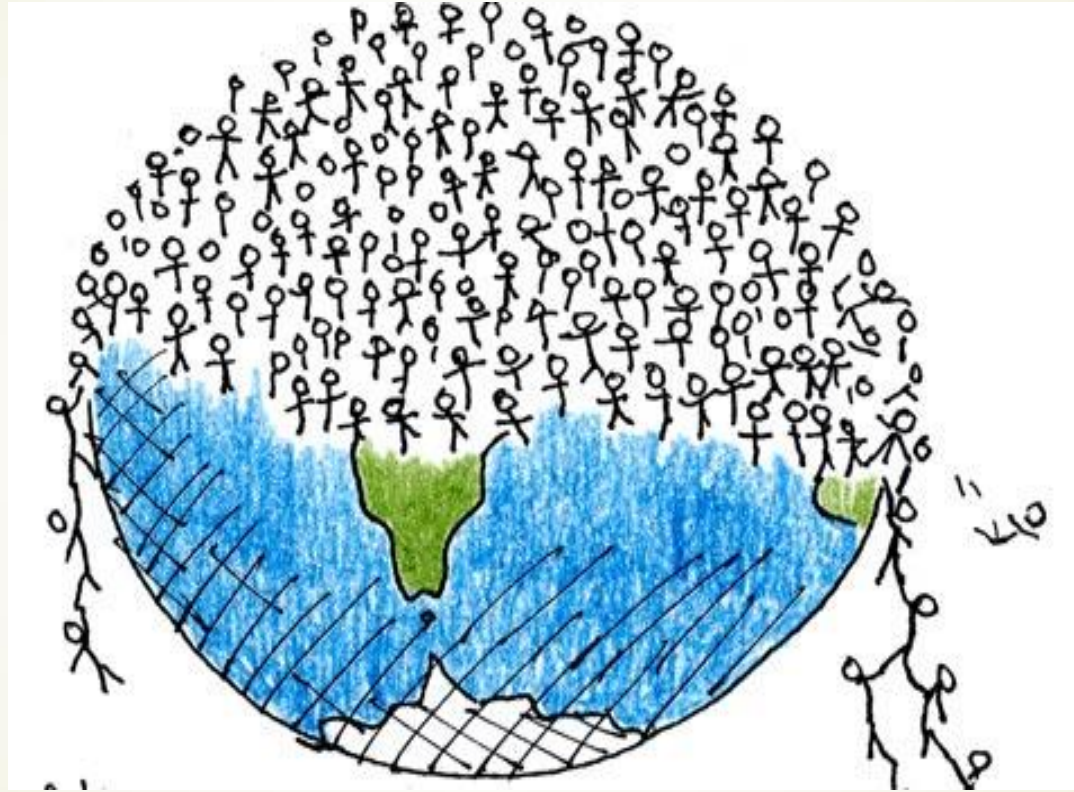
Phê phán, tố cáo những hành vi hủy hoại môi trường.

Các bạn học sinh tham gia dọn vệ sinh.

2. Sự bùng nổ dân số và trách nhiệm của công dân trong việc hạn chế bùng nổ dân số

a. Sự bùng nổ về dân số

Dân số toàn cầu phải mất hàng nghìn năm để đạt mức 5 tỷ vào năm 1987, nhưng 32 năm sau, chúng ta đang đạt mức gần 8 tỷ. Sự bùng nổ này là lý do Liên Hợp Quốc coi ngày 11/7 hàng năm là Ngày Dân số Thế giới nhằm nâng cao nhận thức toàn cầu về các vấn đề dân số.

Trẻ sơ sinh tại bệnh viện ở Mumbai, Ấn Độ trong Ngày Dân số Thế giới 2018.
Ảnh: *Hindustan Times*

Dân số thế giới sẽ tăng thêm hai tỷ người trong 30 năm tiếp theo, từ mức 7,7 tỷ hiện nay lên **9,7 tỷ vào năm 2050**, theo báo cáo được Liên Hợp Quốc công bố hôm 17/6. Trong khi đó, theo các nhà khoa học, dân số thế giới **khoảng 3,5 tỷ là phù hợp**.

Bùng nổ về dân số là sự gia tăng về dân số quá nhanh trong một thời gian ngắn, gây ảnh hưởng tiêu cực đến mọi mặt của đời sống xã hội.

Cảnh chen chúc tại một bến xe ở Ấn Độ

Bùng nổ dân số gây nhiều tác động tiêu cực đến mọi mặt của xã hội.

Tình trạng đói nghèo, lạc hậu, đặc biệt ở châu Á, Phi, Mỹ Latinh

Dân số đông đi kèm với tình trạng nghèo đói (Ảnh: Reuters).

Một đứa trẻ Yemen đang được điều trị vì suy dinh dưỡng tại bệnh viện ở thành phố Taiz, Yemen - Ảnh: AFP

Liên Hiệp Quốc báo cáo nạn đói ngày càng trầm trọng hơn và đã ảnh hưởng đến hơn 821 triệu người trên toàn thế giới trong năm 2018, tăng liên tiếp trong 3 năm qua.

Tình trạng mù chữ đáng báo động (73%) ở Nam Sundan. (Nguồn: IRIN News)

Hiện vẫn còn 75 triệu người trưởng thành, trong đó 2/3 là phụ nữ, vẫn chưa biết đọc và biết viết. Bị gạt ra bên lề của xã hội, họ không được hưởng bất kỳ một lợi ích nào của quá trình toàn cầu hóa, nhưng lại phải chịu mọi phí tổn.

*Hình ảnh những đoàn tàu chật kín người cả trong lẫn ngoài khá phổ biến ở Ấn Độ
(Ảnh: Business Insider)*

Bùng nổ dân số gây phá vỡ các yếu tố cân bằng tự nhiên, cạn kiệt tài nguyên.

Gia tăng dân số đang gây sức ép nặng nề tới môi trường toàn cầu. Diện tích trái đất hầu như không thay đổi nhưng số dân thì tăng gấp nhiều lần. Dân số tăng nhanh làm cho môi trường không đáp ứng được các nhu cầu cơ bản của con người.

Rừng quốc gia Wilamette ở Oregon (Mỹ) bị chặt phá không thương tiếc. 99% diện tích rừng bị hủy hoại.

Quang cảnh bãi rác thải rộng lớn bên những ống khói công nghiệp ở Bangladesh.

Một phần của cánh rừng Amazon tại Brazil bị đốt cháy và tàn phá.

Xác một con chim đang phân hủy tại quần đảo Midway nằm ở Bắc Thái Bình Dương. Con chim này bị chết do ăn phải quá nhiều đồ nhựa.

Hà Nội là một trong những thành phố có chất lượng không khí kém nhất thế giới.

Bùng nổ dân số đã trở thành nỗi lo của nhiều nước trên thế giới và cả cộng đồng quốc tế, nó làm nảy sinh nhiều vấn đề gây uy hiếp đến sự tồn tại của loài người.

b. Trách nhiệm của công dân trong việc hạn chế bùng nổ về dân số

Ở nước ta, tốc độ gia tăng dân số vẫn còn cao, gây cản trở cho phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao chất lượng sống của người dân.

Là công dân, chúng ta cần có những trách nhiệm sau:

Nghiêm chỉnh thực hiện Luật Hôn nhân và gia đình năm 2000 và chính sách dân số - kế hoạch hóa gia đình của Nhà nước:

Không kết hôn
quá sớm.

Không sinh con ở
tuổi vị thành niên.

Mỗi gia đình chỉ
nên có 1 – 2 con.

Tảo hôn khiến các bé gái chịu nhiều gánh nặng về bệnh tật, đói nghèo, bạo lực gia đình.

Tích cực tuyên truyền mọi người thực hiện Luật Hôn nhân và gia đình năm 2000 và chính sách dân số - kế hoạch hóa gia đình của Nhà nước

Cán bộ dân số đang tuyên truyền cho người dân về vấn đề dân số - kế hoạch hóa gia đình